

İdare Anlamı ve İdarî Piramid

Günümüzde idare kelimesi, bir müesseseyi veya teşkilatlanmış bir personel kütlesini veya ihtilâfları hal edici birtakım faaliyetleri ifade etmekte kullanıldığı gibi, bir personel kütlesinin belli gayelere doğru sevkini ifade etmek için de kullanılmaktadır. Bu maksada ait faaliyetlerde bulunanlara da umumiyetle «idareci» adı verilmekle beraber, bu adın pek bol miktarda kullanılmasının ve suiistimal edilmesinin pek çoklarımız nazarında kıymetini kaybetmesinden endişe edilebilir.

Şurası muhakkaktır ki her insan hiç olmazsa kendi kendinin idareci durumundadır ve hangi hizmeti ifa ederse etsin her pozisyonda bir nebze idarecilik faaliyetinin mevcudiyeti iddia olunabilir. Bir işle görevlendirilen şahsın verilen işin neresinden, nasıl başlayacağına ve ne şekilde bir çalışma yapacağına karar vermesi ve verilen işi tasavvur ettiği şekle uygun olarak yapması ve kendi kontrolünden geçirmesi, şahsi idareciliği ile ilgili bir keyfiyettir. Bu davranışta şahıs kendisinin faaliyetleri için bir metod kullanmıştır. Şahsın faaliyetini tahlil edersek, evvelâ işini plânlamıştır, sonra kendisine lüzumlu her türlü malzemeyi temin etmiştir. (Yani tekilâtlanmıştır.) Daha sonra kendi kendine emirler vermiş (kumanda) ve faaliyetlerinin kendine göre bir nevi âhenk yaratmasına (koordinasyon) gayret etmiş ve zaman zaman kendini ve işini (kontrol) etmiştir.

Şahsi davranışlarda pek çok defa böyle bir sıra takip edildiği müşahade olunabilir. Bu hal, görevlerimizi ifa ederken çok defa farkında olmayarak bir metod kullandığımızın işaretidir. İşte bu metod da «idare» adı ile anılan bir metoddur. Daha sarîh adı bir metod olacak idaredir. Şahsın (insan) faaliyetlerini guruplaştırırsak, idarelerde görev almış bulunan birkaç şahsın bir gurup teşkil ettiği ve bu gurubun idaresinin bir şahsa tevdi edildiği görülmektedir.

Böylece birkaç gurup bir gurup-

Yazan :
Selâmi ÜNLÜGİL
Yük. Müh.

lar hey'eti meydana getirmekte ve bu hey'etin de idaresi başka bir şahsa tevdi edilmektedir. Çok defa birkaç hey'etin de bir araya gelmesiyle yeni bir hey'etler câmiası meydana geldiği ve aynı şekilde devam edildiği takdirde muayyen bir gayeye göre teşkilatlanmış geniş bir personel kütlesinin teşekkül ettiği müşahade edilir. Genel olarak böyle bir teşkilatlanmanın kabul olunacak bir takım prensiplere dayandırılacağı aşîkârdır. Burada bir prensip olarak zikredilmesi gereken en mühim husus bir insanın başkalarını müessir bir şekilde denetleme kudretinin mahdud oluşudur. 1917 yıllarına ait bir iddia olarak söylenebilir ki bir insanın müessir bir şekilde denetleyerek birlikte çalışabileceği kimşelerin sayısı 2-3-4 nihayet 5 kişidir. Fakat günümüz tatbikatında bu miktarı 6-7 hattâ 8'e kadar çıkarmak mümkün görülmektedir. Bunun dışında bir iddia oldukça şüphelidir. Zira müessir bir şekilde denetlemenin tesir derecesi miktar arttıkça kaybolur ve tekmiil gurup koordinasyonsuz, kontrolsuz ve hattâ başsız bir manzara arzeder. Bu fikirten hareket edildiği takdirde yukarıdan aşağıya doğru tertiplenecek bir idare şeması umumiyetle bir

pramit şeklini alır. Nitekim pek çok tatbikat bunu göstermektedir. Normal çalışan her idarede böyle pramit şeklinde bir teşkilât şeması görmek kabil olabilir. Bu pramidin şekli, hiyerarşi sırasını belirttiği gibi alt kısımlarının ve üst kısımlarının darlığı, genişliği o idarenin iyi bir şekilde çalışabilip çalışamayacağı hakkında oldukça genel ilkel bilgiler elde edilmesine yarar. İdare piramidinin alt kısımlarının fazla geniş olması kontrol imkânlarının lâıkiyle yapılamayacağı veya personelin çoğu zamanının boş geçebileceği ve çalışmaların aksayacağı şüphesini uyandırır.

Piramidin üst kısımlarının fazla şişkin olması ise idarenin üst kademelerinde bir koordinasyon bozukluğu olabileceği ve bürokrasiye doğru bir yönelme olduğu ve umumiyetle tatbikatta bir faaliyet yavaşlamasına yol açıldığı endişesini uyandıracığı gibi üst kademelerde lüzumundan fazla ve masraflı istihdamlar yapıldığı kanaatinin uyanmasına da yol açar.

Böyle bir idari piramidin en üst noktası ile bir veya iki ufki kademe aşağıya kadar olan hizmet mevkileri ancak idarî mevkiler olarak adlandırılabilirler. Zira İDARENİN faaliyetlerinin hey'eti umumiyesine şamil olacak idarî metod uygulaması bu mevkiler mensuplarının hemen hemen bütün vaktini işgal eder.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN

Bakanlığımız Meslekî ve Teknik Öğretim Yapı İşleri Müdürlüğü Merkez teşkilâtı ile taşradaki muhtelif teknik öğretim ile ilgili okul inşaatı kontrolluklarında çalıştırılmak üzere, 15.4.1958 tarih ve 10195 karar numaralı teknik personel yevmiye talimatnamesi esaslarına uygun olarak yevmiyeli Y. Mimar, Mimar, Y. Mühendis, Mühendisler ve Teknikere ihtiyaç bulunmaktadır.

Taliplerin 15.6.1963 günü akşamına kadar belgeleri ile birlikte Bakanlığımız Kızılay Ersan Hanındaki Meslekî ve Teknik Öğretim Yapı İşleri Müdürlüğüne bir dilekçe ile müracaatları duyurulur.

(Basın A —5662) 127